

دایناسورها روزگاری همین جایی زندگی می کرده اند
که حالا خانه ماست

ایران ۱۵۰ میلیون سال قبل

ایران برای بسیاری از زمین‌شناسان یک بهشت واقعی است اما ایران بهشت دیرینه‌شناسان نیز هست. با وجود اینکه هنوز حتی یک سنگواره کامل دایناسورها از سرزمین ایران کشف نشده در اینکه در دوره ژوراسیک (حدود ۲۰۰ تا ۱۴۵ میلیون سال پیش) سرزمین ما محل زندگی دایناسورها بوده، تردیدی وجود ندارد؛ به‌ویژه با وجود سنگواره‌های ردپا و استخوان‌هایی که در چند ساله اخیر در بسیاری از نواحی ایران کشف شده‌اند.

شمالی چسبیده بود. مثل ایران از جزیره‌های کوچک در میان دریاهای کم عمق تشکیل شده بودند. بنابراین انتظار داریم دایناسورهای مشابهی در هر دو سرزمین وجود داشته باشند.

کشفیات دانشمندان در اروپا نشان می‌دهد دایناسورهای اروپایی ساکن جزیره نسبت به نمونه‌های مشابه که ساکن آمریکای شمالی و آسیا بوده‌اند، اندازه‌های کوچکی داشته‌اند. محدود آثاری که از دایناسورهای ایرانی بدست آمده هم متعلق به دایناسورهای کوچک و متوسط است. بنابراین انتظار نداریم دایناسورهایی غول‌پیکر در ایران کشف شوند اما به دنبال آثاری از نخستین مراحل پراکنش و تنوع داینونیکوسورها در ایران هستیم. به‌ویژه که حدس می‌زنیم پیدایش پرندگان نیز در مناطق جزیره‌ای رخ داده باشد.

آب و هوای ایران در آن زمان چگونه بوده است؟

بررسی سنگواره‌های گیاهی بهترین راه برای درک چگونگی آب و هوای ایران است. با استناد به آثار مختلف گیاهی و محیط‌های مورد علاقه آن‌ها می‌توان حدس زد چه شرایط بوم‌شناختی‌ای بر ایران حاکم بوده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد بر خلاف بیشتر نقاط جهان که در آن‌ها طی دوران

ایران در دوره ژوراسیک مجمع‌الجزایر گرمسیری در جنوب اوراسیا و شمال اقیانوس تتیس بوده است. سنگواره‌های دایناسورهای ایران مربوط به همین زمان و مکان هستند. بعدها با نزدیک شدن هند، آفریقا و عربستان به اوراسیا، اقیانوس تتیس که در میان آن‌ها بود ناپدید شد. قسمت‌هایی از مناطق جنوب غربی ایران امروزی، در دوره کرتاسه (حدود ۱۰۰ میلیون سال پیش) بر اثر فشارهای ناشی از نزدیک شدن عربستان و آفریقا چین خورده و خشکی‌ها و کوهستان‌های جدیدی را به وجود آورده‌اند که امروزه زاگرس نامیده می‌شوند. شاید در آینده بتوان آثاری از دایناسورهای دوره کرتاسه هم در این نواحی پیدا کرد.

جایی که الان ایران است، آن موقع‌ها کجا بوده است؟

در دوره ژوراسیک، ترکیه، ایران مرکزی، سرزمین هلمند در افغانستان و تبت، جزیره یا مجمع‌الجزایری کشیده و طولانی را در جنوب اوراسیا و شمال اقیانوس تتیس تشکیل می‌دادند. در آن زمان هنوز هند در جنوب کره زمین در کنار آفریقا و استرالیا قرار داشت. اقیانوس تتیس که بعدها ناپدید شد، میان اوراسیا در شمال هند و آفریقا و عربستان در جنوب کشیده شده بود. اغلب قسمت‌های اروپا - که در آن زمان از شرق به آسیا و از غرب به آمریکای